

वातरजोऽपहम् । हिमम् हिममच्छोष माकुल्यमपि
कीर्तितम् । सत्योद्वाहवत्स्यैर्यधैर्यतेजोविषयं नम् ।
अवदम्भकरश्चापि भयम् दण्डधारणम् । कर्माकादन
संयुक्ता शिविका सर्वशुभा । तस्यामारोहणं नृणां
विदोपशमकं मतम् । वातज्ज्वलदात्तानामहिता
भ्रमलक्ष्मिः । पित्तानिबलरो हृष्टी लक्ष्म्यायुःपटि-
वर्जनः । चोटकारो हृष्टं वातपित्तानिबलकृतम् ।
मेदोवर्षकपत्रञ्च हितं तद्विनां परम् । आतप
स्वेदमूर्च्छाक्षपित्ततण्डुलमशमान् । दाहं विवर्षतां
कुप्योदेतान् काया व्यपोहति । दृष्टिर्दृष्टा हिमावस्था
निद्रालसविधायिनी ।”

दिनज्योतिम् न० ३२०। आतपे राजनि० ।

दिनदुःखित अस्त्री० दिनसृष्टिश्च दुःखितः उत्कण्ठितः ।
चक्रवाके शब्द० । स्त्रियां ङीष् । रात्रौ हि स्त्रीविर-
हेण दिनार्थसत्कण्ठा युक्तत्वात् तस्य तथात्वम् ।

दिनप ३० दिनं पाति पा-क । १४वें वारा० २४वें वारे
३२व्यादिषु वारेषु च “दिनावद्भासहोरात्रावधिपा न
समाः कृतः” इति मयस्य प्रश्ने “मन्दादधः क्रमेण
सुचतुर्था दिवसाधिपाः । वर्षाधिपतयस्तद्वत् तृतीयाच
प्रकीर्त्तिताः” छ० षि० । “शनेः सकाशादधः क्रमेण
चतुर्थसप्तका पक्षा दिवाधिपतयो वारेचरा भवन्ति तथा
शनिरविचन्द्रभौममूढशुक्रशुक्रा इति तत्क्रमः” रङ्ग०
“सूतकानां परिच्छेदो दिनमासाव्दपास्तथा । मध्यम-
ग्रहभुक्तिस्तु सावनेमेव गृह्यते” छ० षि० ।

दिनपति ३०३२० । १४वें २४वें वारे च ३२व्यादिषु
च दिनपश्ये वयम् दिननाचदिनेशादयोऽप्यत्र ।
३३दिनप्रवेशलक्षणे दिनप्रवेशलक्ष्णेश्चरादिषु मध्ये तल्लग्न
दर्शने अधिपतयस्तुक्ते ५५हमे च दिनप्रवेशशब्दे
वयम् । “दिननाचपूर्वशनिरोरसम्भवात् साधः ।

दिनपात ३० दिनस्य चान्द्रदिनस्य तिथेः पातः क्षयः ।
दिनक्षये “अधिवसि दिनपाते धनुषि रवौ भातुलङ्घिते
मासि । अक्रिये सुप्ते कुप्योन्माकुल्यं विवाहश्च”
भीमपराक्रमः ।

दिनपिण्ड ३०३२० । ज्योतिर्भोक्ते अहर्गणे ।

दिनप्रणी ३०दिनं प्रणयति करोति प्र+णी-किय् । १४वें
२४वें वारे च ।

दिनप्रवेश ३० ताजकोक्ते मासप्रवेशश्च वर्षमाससम्बन्धि-
दिनामां प्रवेशे तत्प्रवेशकावाधानयनं नीच० ता० उक्तं

यथा “मासार्कस्य तदासप्तपञ्चत्वे च सहान्तरम् ।
कलीकृत्यार्कगत्या दिनोद्येन युतो नितम् । तत्
पञ्चत्वे वारपूर्वं मासार्कोऽधिकहीनके । तदा-
राद्ये मासवेशे दिवसेऽप्येव मेव तु” । अयमर्थः
मासार्कः वर्षप्रवेशकाहीन एव राश्यां शकनाविकलादि-
युक्तः सूर्यः प्रथममासार्कः द्वितीयमासार्कस्तु तथा-
भूतार्क एकैकराशिमासयुक्तः । तस्य तदासप्तपञ्चत्वे च
पाचात्यदेशप्रचलितमकरन्दानुसारितिथिपत्रिकास्य सप्त-
ग्रहज्ञापकपञ्चत्वेन स्फुटार्केण यदनरं तत्
कलात्मकं कृत्वा तद्विषयीयविगत्या तद्विषयीयस्फुट
सूर्यगत्या हरणेन लब्धदिनाद्येन तत्पञ्चत्वेन
वारादिना युतमूनितं वा कार्यं तथा सति यदि मा-
सार्कस्ततोऽधिको भवति तदा पूर्वोत्तरीत्या युते वारादौ
मासप्रवेशे वारादिर्भवति यदि मासार्कस्ततो हीनो भवति
तदा अनितं कार्यम् एवं कृते तथाभूते वारादौ मासप्रवेशो
भवति । दिनप्रवेशे त्वयं भेदः । वर्षप्रवेशप्रथममासप्रवेश-
कावबोरेक्यमिव प्रथमदिनप्रवेशस्यापि तत्कालैक्यम् ।
द्वितीयादिदिनप्रवेशकावस्तु इत्यम् मासार्कस्थाने दिनार्क
इति विपरिण्यमभीयम् तथा च मासार्क एकैकांशयोजने
द्वितीयादिदिनार्को भवति तस्य पूर्ववत् आसप्तपञ्चत्वेन
स्फुटार्केण यदनरं तत्कलात्मकं कृत्वा तद्विषयीया-
यगत्या कृते लब्धेन दिनाद्येन पञ्चत्वेन मासार्ककाववा-
रादिकं युतमूनितं वा कार्यं तथा सति यद् अंशादिकं
भवति तत्पञ्चत्वेन मासार्ककाहीनवारादिषु हीनमधिकं
कार्यं तथा कृते यद्वति तत् द्वितीयादिदिनप्रवेशे
वारादि ज्ञेयम् तथा च तादृक्क्षमये यस्य राशेरुदयः
तत् अंशादिसंहितं दिनप्रवेशलक्ष्णम् इति ।

दिनेशायन च तल्लोक्तं यथा

“तत् मासतनोर्नाथो सूर्ये शोजन्मपक्षथा । विराशिपो
दिननिशोरधीन्दुमपतिस्तथा । अष्टदशेशलक्ष्णे एषु
वीर्याधिकस्तुम् । पश्यन् मासपतिर्ज्ञेयस्ततो वाच्यं
शुभाशुभम् । अपरे दिवसलक्ष्णे तथा प्राचुर्विपक्षथाः ।
मासपक्षे श्योर्वाच्यं फलं वर्षे शवदुधेः” नी० क० इत्युप-
क्रमे दिनपतिनिर्णयस्तत्फलं च तल्लोक्तं यथा

“दिनप्रवेशकालेऽपि खेटान् भावांश साधयेत् । चन्द्रलग्न-
शकाभ्यां तु फलं तत् वदेद्बुधः । अतस्त्वमिच्छेयादि
दिनमासाव्दलक्ष्णपाः । एषां बली तत् पश्यन् दिनेशः
परिणीतः” । इति हेयादिचतुष्कम् दिनसम्बन्धः ज्ञा-